

SUVAKKISELVIÖ

”Tutkimus: Suomalaiset pelkäävät leimautumista rasisteiksi tai suvakeiksi – omaa mielipidettä ei uskalleta kertoa.” Näin otsikoi Yle verkkouutisensa 21. maaliskuuta. Jutun lähteenä on sisäministeriön julkaisu ”Kansalaismielipide: Turvapaikanhakijat ja turvapaikkapolitiikka” (9/2017).

Julkaisu ja siitä tehty uutiset herättivät kiivasta keskustelua. Esimerkiksi Pajari Räsänen twiittoi näin: ”Haluaako @YleUutiset tosiaan normalisoida #suvakki-pejoratiivin (so. ’suvaitsevainen vajakki’)? #ableismi #vihapuhe”.

Sana ”normalisoida” on asian ytimessä. Kyse on sanojen sekä niiden tuottamien ja välittämien merkitysten luonnollistumisesta. Tyypiesimerkkejä ilmaisuihin, joita enimmäkseen käytetään tällä tavoin selviöinä, ovat ”suomalaiset” ja ”hyvinvointivaltio”. Niiden tuottamia merkityksiä ei yleensä keskusteluissa avata.

Rasismi ja rasistikin ovat tällä tavalla luonnollistuneita ilmauksia. Valtaosa kielenkäyttäjistä on tätä nykyä yhtä mieltä siitä, että rasismissa on kyse etnisestä syrjinnästä.

Sanojen ja merkitysten luonnollistuminen on siis ”normaalia”. Tavallista on myös kielenkäyttäjien pyrkimys tietoisesti luonnollistaa itselleen edullisia ilmauksia.

Tällaista pyrkimystä on nähtävissä myös julkisessa suvakki-sanankäytössä. Sana on yleiskielen näkökulmasta halventava. Siksikin sen käyttäjän tulisi olla erityisen tarkka, jos tavoitteena on välttää ei-haluttujen merkitysten välittymistä.

Mainitsemassani tutkimuksessa – joka ei ilmeisesti ole vertaisarvioitu sanan tiukassa merkityksessä (s. 7, alaviite 1) – ”suvakkia” käytetään kuusi kertaa, kolmesti yhdessä kommentissa (”suvakkihuora”), kolmesti tutkijoiden omassa tekstissä (näistä yksi lainausmerkeissä). Tekstin lopussa sanaa käytetään jo selviönomaisesti: ”Aineiston perusteella vaikuttaa siltä, että suomalaiset ovat

hyvin huolestuneita, koska julkisen keskustelun valossa on olemassa vain kaksi äärimielipidettä – olet joko suvakki tai rasisti.” (S. 71.)

Johtopäätökset ja pohdinta -luvussa luonnollistetaan ajatusta keskustelun ääripäistä eli rasisteista ja suvakeista sekä tolkun ihmisistä ääripäiden välissä: ”Valtaosan tähän tutkimukseen osallistuneista suomalaisista voidaan tulkita olevan niin sanottuja tolkun kansalaisia. He vaikuttavat suhtautuvan turvapaikkakysymykseen avoimesti, mutta asiallisen kriittisesti.” (S. 70.)

”Puntaroitua keskustelua” peräänkuuluttava teksti tulee itse tuottaneeksi merkityksiä, jotka eivät kestä puntaroitua. Siinä luonnollistetaan ajatusta, jonka mukaan suhtautumisessa etnisiin vähemmistöihin on olemassa kaksi ääripäätä: syrjintää kannattavat rasistit ja – ketkä? Syrjinnän vastustajat, joita kutsutaan rasistisilla keskustelupalstoilla synnytettyllä ilmauksella ”suvakit”?

Näiden ääripäiden välissä on tekstin mukaan suuri enemmistö, joka ei ilmeisesti kannata sen enempää syrjintää kuin sen vastustamistaakaan. Suomalaiset. Tolkun ihmiset. Niin sanotut.

VESA HEIKKINEN

Kirjoittaja on suomen kielen dosentti ja tietokirjailija.

Twitter: @tosentti